

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบันที่สถานการณ์ของโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประเทศแต่ละประเทศมีการติดต่อสัมพันธ์กันมากขึ้น และการติดต่อสัมพันธ์กันมากขึ้นดังกล่าว ก็ส่งผลถึงเรื่องของการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความต้องการพัฒนาทางด้านปัญญา และการขยายโลกทัศน์ที่มากขึ้นของตน ทำให้ประเทศต่าง ๆ ต้องหันมาหารือกัน ร่วมมือกัน เพื่อการอยู่ร่วมกันและอาศัยพึ่งพิงกัน

สถานการณ์ของสังคมปัจจุบัน ระบบสังคมและเศรษฐกิจที่มีความจำเป็นในการร่วมมือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างประเทศ มีการปรับเปลี่ยนทิศทางทางเศรษฐกิจไปสู่ระบบของการรวมกลุ่มทางการค้า เช่น NAFTA, AFTA, EU เป็นต้น ระบบเศรษฐกิจจึงก้าวไปสู่การพัฒนาแบบพึ่งพาและแบ่งงานกันทำ (แนวโน้มการพัฒนาอุตสาหกรรมในอนาคต, 2537 อ้างถึงใน จริพร พูลสงวน, 2537) อันส่งผลให้บทบาทของสังคมไทยถูกปรับเปลี่ยนไปเป็นสังคมข้อมูลข่าวสารขึ้น ทำให้ระบบเศรษฐกิจและสังคมของไทยต้องก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) หรือ “ยุคโลกไร้พรมแดน” มากขึ้น ซึ่งการก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้ประเทศไทยเรามีความจำเป็นที่จะต้องเร่งพัฒนาและส่งเสริมระบบการผลิตแบบใหม่ที่เป็นแบบอุตสาหกรรมให้มากขึ้นด้วย จึงเป็นที่มาของการกำหนดความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพมากขึ้น โดยการปรับเปลี่ยนและปรับปรุงระบบการศึกษาใหม่ เพื่อรองรับความต้องการแรงงานภาคเศรษฐกิจที่ใช้เทคโนโลยีสูงอยู่ในปัจจุบัน อันเป็นสิ่งกระตุ้นให้ประเทศต่าง ๆ หันมาจัดการศึกษาเพื่อการก้าวไปสู่ความเป็นสากลดังกล่าว

รัฐบาลไทยเริ่มให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อการก้าวไปสู่ความเป็นสากลมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากแผนการพัฒนาระดับอุดมศึกษาระยะที่ 7 (พ.ศ.2535 - 2539) ที่ได้กล่าวเน้นความสำคัญเกี่ยวกับความเป็นสากลของการศึกษาไว้ว่า

“มุ่งพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้มีศักยภาพ และความพร้อมที่จะจัดการศึกษาที่มีความเป็นสากล และร่วมมือกับต่างประเทศให้กว้างขวางยิ่งขึ้นควบคู่ไปกับการเผยแพร่เอกลักษณ์

“ไทยในประชาคมโลก” และในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535 – 2539) ยังระบุสาระที่เกี่ยวข้องกับความเป็นนานาชาติดังต่อไปนี้ไว้ด้วย

- มีการจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในรูปของการจัดการศึกษาแบบนานาชาติโดยมีภาษาอังกฤษเป็นแกนในการสื่อสารทางการศึกษา
- มีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาระหว่างสถาบันการศึกษาในประเทศกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศ เช่น จัดให้มีการแลกเปลี่ยนอาจารย์ บุคลากร หรือนักศึกษา เป็นต้น
- ส่งเสริมการทำวิจัยมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันสถาบันการศึกษาได้เน้นการวิจัยประยุกต์ เป็นส่วนใหญ่ เพื่อสามารถนำมาใช้ได้ในสังคมอุตสาหกรรม และในขณะเดียวกันก็ไม่ทิ้งการส่งเสริมการทำวิจัยบริสุทธิ์เพื่อความเป็นผู้นำทางการศึกษาด้วย
- เปลี่ยนทิศทางการศึกษาจากการเป็นผู้รับมาเป็นผู้ให้ โดยให้ความร่วมมือและการช่วยเหลือทางวิชาการแก่ประเทศเพื่อนบ้านที่ยังด้อยพัฒนา เช่น ลาว เวียดนาม และเวียดนาม เป็นต้น
- ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศ เช่น มีการส่งการแสดงรำไทยไปเผยแพร่ยังต่างประเทศ เพื่อคงเอกลักษณ์ของความเป็นไทยให้ชาวโลกได้ทราบว่า แม้ไทยจะมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมอุตสาหกรรมแต่เอกลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมยังคงอยู่และสืบทอดต่อไป

เช่นเดียวกับในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 – 2544) ที่ได้ระบุไว้ว่า

“แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 – 2544) กำหนดให้ “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา การพัฒนาที่ท้าทายต่อการอยู่รอดทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของสังคมไทยในอนาคต คือ “การพัฒนาคน” ซึ่งหมายถึง การพัฒนาคุณภาพและสมรรถนะของคนไทยให้สามารถมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน สังคม และของชาติในที่สุด”

ในขณะเดียวกัน ในด้านความต้องการทางการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้น ก็มีการกำหนดเป็นวัตถุประสงค์และเป้าหมายไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 – 2544) ในหลาย ๆ ประการ เป็นต้นว่า

วัตถุประสงค์ที่ 1 (ข้อ 1.2) มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้มหาวิทยาลัย / สถาบันที่มีศักยภาพ สร้างความเป็นเลิศทางวิชาการทั้งในด้านการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการแก่สังคมโดยเป็นไปตามความพร้อม ความชำนาญ และความเชี่ยวชาญของแต่ละมหาวิทยาลัย / สถาบัน หรือเครือข่ายสถาบันเพื่อเป็นการสร้างเสริมคุณภาพมาตรฐานชั้นนำในระดับนานาชาติ

วัตถุประสงค์ที่ 2 (ข้อ 2.1) เพื่อขยายโอกาสการเข้าสู่อุดมศึกษาและความเท่าเทียมกันของโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Access Equity) มุ่งขยายโอกาสให้คนไทยได้เข้าสู่อุดมศึกษาให้มากขึ้น และเพียงพอต่อความต้องการในการพัฒนาประเทศและสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้

วัตถุประสงค์ที่ 5 เพื่อพัฒนาความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทยและการเปิดสู่ภูมิภาค (Internationalization – Regionalization)

ข้อ 5.1 มุ่งยกระดับมาตรฐานและสมรรถนะของมหาวิทยาลัย / สถาบันให้มีมาตรฐานสากลทั้งในเชิงวิชาการ และการบริหารมหาวิทยาลัย รวมทั้งสนับสนุนการสร้างควมสัมพันธ์ให้มหาวิทยาลัย / สถาบันเข้าไปมีบทบาททางวิชาการในเวทีนานาชาติ และการสร้างเสริมให้อาจารย์และบัณฑิตไทยมีสมรรถนะสากล เจตคติ โลกทัศน์และชีวิตทัศน์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดจนสามารถจัดการเรียนการสอน หลักสูตรที่เป็นมาตรฐานสากลอย่างมีคุณภาพให้กับนักศึกษาจากต่างประเทศ

ข้อ 5.2 มุ่งส่งเสริมสนับสนุนให้มหาวิทยาลัย / สถาบันไทยเข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาระดับภูมิภาค เนื่องจากกระแสการพัฒนาในอนาคตจะมีการรวมกลุ่มประเทศในลักษณะภูมิภาคมากขึ้น อุดมศึกษาไทยจะต้องสามารถเข้าไปมีบทบาทเป็นผู้นำระดับภูมิภาคได้ และสามารถสร้างองค์ความรู้อันเกี่ยวข้องกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคได้ ในขณะเดียวกันก็สร้างความเข้มแข็งในศิลปวัฒนธรรมไทยและความเป็นไทย

จะเห็นได้ว่าความเป็นนานาชาติ และนโยบายสู่ความเป็นนานาชาตินั้นมีความสำคัญและอยู่ในความสนใจอย่างยิ่งของผู้บริหารประเทศ ทำให้นโยบายในเรื่องของความเป็นนานาชาตินี้ได้รับการบรรจุไว้เป็นภารกิจหลักอย่างหนึ่งของการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ด้วย

สิ่งที่เหมือนกันของแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 7 (พ.ศ.2535 – 2539) และแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 – 2544) โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาไปสู่ความเป็นสากลที่ชัดเจนนอกเหนือไปจากเรื่องของการแข่งขันและการอยู่ร่วมกันในประชาคมโลกแล้ว ก็คือเรื่องของการพยายามคงความมีเอกลักษณ์ที่ดั้งเดิมไว้ ได้แก่ การส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยไปสู่นานาชาติ การปรับเปลี่ยนจากผู้รับมาเป็นผู้ให้ อันหมายถึงความมีศักดิ์ศรีของประเทศชาติด้วย สิ่งเหล่านี้ช่วยทำให้เป้าหมายของความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา และการก้าวไปสู่ความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษานั้น มีความชัดเจนและสมบูรณ์มากขึ้น

การกำหนดภารกิจ เป้าหมาย และความเป็นนานาชาติ ของสถาบันอุดมศึกษา ตามที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นสิ่งที่มีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นทั่วโลก โดยมีแนวความคิดที่คล้ายคลึงกัน คือ การพยายามปรับบทบาทของประเทศให้เปิดสู่ประชาคมโลก การเสริมสร้างความสามารถทางเศรษฐกิจ การเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารกับต่างประเทศหรือการมีเครือข่ายความร่วมมือ (Networking) ระหว่างประเทศต่าง ๆ โดยเน้นกระบวนการทางวิชาการ การแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษา การปฏิรูปเนื้อหาสาระและรูปแบบของหลักสูตร แต่ในขณะเดียวกันมีจุดเน้นที่ความแตกต่างกันออกไปในแต่ละกลุ่มประเทศ จึงควรพิจารณาดูแนวคิดหลัก ๆ ที่มีการปฏิบัติอยู่ในกลุ่มประเทศที่สำคัญ ๆ และเกี่ยวข้องกับประเทศไทย (ไพฑูริย์ สิ้นลาร์ตัน, 2534) เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา กลุ่มประเทศในยุโรป ประเทศญี่ปุ่น และกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นต้น

ในกรณีของความเป็นนานาชาติของประเทศสหรัฐอเมริกานั้น มีการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ค่อนข้างชัดเจนว่า นอกเหนือไปจากความใคร่รู้ของนักวิชาการแล้ว ยังมีเป้าหมายหลักทางการเมืองระหว่างประเทศ และความรับผิดชอบในระดับนานาชาติ ด้วยหลักการดังกล่าวทำให้ประเทศต่าง ๆ มีความจำเป็นต้องเรียนรู้ประชาธิปไตย และเข้าเป็นฝ่ายเดียวกับสหรัฐอเมริกา ดังนั้น สหรัฐอเมริกาจึงให้ความช่วยเหลือทางด้านการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก มีการส่งผู้เชี่ยวชาญไปยังประเทศต่าง ๆ ขณะเดียวกันก็มีการรับผู้เชี่ยวชาญ และนักศึกษามาจากประเทศต่าง ๆ ให้นักศึกษาถึงประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ยังส่ง

เสริมให้นักศึกษาอเมริกันออกไปศึกษาต่างประเทศให้มากขึ้น (Association Liaison office for University Cooperation in Development, 1993) (อ้างถึงใน จีรพร พูลสงวน, 2537)

ดังนั้นความเป็นนานาชาติของประเทศสหรัฐอเมริกาจึงมีความเด่นชัดอยู่ที่การศึกษาผู้อื่นเพื่อจะติดต่อสัมพันธ์กันอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพสูง รวมทั้งการเผยแพร่ความรู้ ความคิด และความเข้าใจของประเทศออกไปสู่ประเทศอื่น ๆ ด้วย

สำหรับกลุ่มประเทศในยุโรป ความเป็นนานาชาติดังกล่าวจะมีลักษณะที่แตกต่างออกไปคือ จะเป็นการเผยแพร่แนวคิดออกไปยังกลุ่มประเทศที่ยุโรปเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย โดยเฉพาะในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงปัจจุบันนั้น ความเป็นนานาชาติของกลุ่มประเทศในยุโรปจะยังคงพยายามศึกษาวิจัยเรื่องของประเทศอื่น ๆ อยู่ เน้นไปถึงเรื่องการค้นคว้าในลักษณะความช่วยเหลือพัฒนานานาชาติ (International Development Assistance) อย่างมาก ที่เห็นได้ชัดคือการที่กลุ่มประเทศในยุโรปได้ร่วมมือกันจัดตั้งเป็นประชาคมยุโรปร่วม ซึ่งถือเป็นการส่งเสริมความร่วมมือกันในยุโรปเอง ซึ่งมีการดำเนินการกันอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ในส่วนของความเป็นนานาชาติของประเทศญี่ปุ่นนั้นมีความแตกต่างไปจากสองกลุ่มประเทศข้างต้นพอสมควร คือ การมีเป้าหมายที่จะให้ประเทศเป็นที่ยอมรับของนานาชาติด้วยวิธีการถูกกระทำ โดยคนทั่วไปรู้จักและเข้าใจมากขึ้น แต่เป้าหมายสุดท้ายก็คือการเข้าไปมีอิทธิพลต่อประเทศอื่น ๆ เช่นกัน (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2534) เป็นต้นว่า การเพิ่มนักเรียนและผู้เชี่ยวชาญต่างชาติในญี่ปุ่นให้มากขึ้น ติดตามคนที่ไปศึกษาต่อในญี่ปุ่นอย่างสม่ำเสมอ การตั้งมหาวิทยาลัยนานาชาติ การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับภาษาและเรื่องราวของญี่ปุ่นให้กับคนต่างชาติ การเรียนรู้ภาษาและเรื่องราวของคนต่างชาติในหมู่คนญี่ปุ่น

ในกรณีของความเป็นนานาชาติของกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นก็ยังมีความต่างออกไปจากกลุ่มประเทศข้างต้นขึ้นไปอีก เนื่องจากเป็นประเทศกำลังพัฒนา ลักษณะของความเป็นนานาชาติจึงเป็นการเปิดรับความรู้วิทยาการใหม่ ๆ จากประเทศที่พัฒนาแล้วมากขึ้น เช่น การพยายามที่จะเรียนรู้ภาษาอังกฤษและภาษาต่าง ๆ ให้มากขึ้น การแลกเปลี่ยนอาจารย์ ซึ่งความพยายามเหล่านี้ถือเป็นการพยายามที่จะทำความเข้าใจนานาชาติให้มากขึ้นนั่นเอง

ดังที่กล่าวมาในข้างต้นจะเห็นว่ากรณีของความเป็นนานาชาติหรือความเป็นสากลนั้น เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง หลาย ๆ ประเทศในโลกต่างมุ่งเน้นในเรื่องดังกล่าวนี้อย่างเต็มที่ที่จะเห็นได้จากปัจจัยต่าง ๆ หลายประการรวมทั้งกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกจากเดิมมาสู่การเป็นโลกยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) หรือ โลกยุคไร้พรมแดนนั้นทำให้ทุก ๆ ประเทศรวมถึงประเทศไทยต้องปรับตัวอย่างขนานใหญ่ และหนึ่งในกระบวนการของการปรับตัวทั้งหมด ก็จะต้องรวมถึงเรื่องของการปรับตัวของการศึกษาและการอุดมศึกษาด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

เมื่อกล่าวถึงสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถือว่าเป็นสถาบันอุดมศึกษาหลักแห่งหนึ่งของประเทศที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน การประดิษฐานมหาวิทยาลัยผ่านมาเป็นเวลาถึง 84 ปี เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นสถาบันอุดมศึกษาหลักแห่งหนึ่งที่อยู่ในความสนใจมากที่สุดในเรื่องของความเป็นนานาชาติ ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเองก็แสดงบทบาทของความเป็นสถาบันอุดมศึกษาระดับนำของประเทศมาอย่างต่อเนื่องด้วย

นับตั้งแต่อดีตที่ผ่านมา การประดิษฐานขึ้นของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้น แม้ว่าจะมีเป้าหมายเริ่มต้นอยู่ที่การเร่งผลิตบุคคลเข้าเป็นข้าราชการพลเรือนเป็นหลักก็ตาม หากแต่ยังมีเป้าหมายสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การสร้างความเป็นสากล หรือ ความเป็นนานาชาติให้เกิดขึ้นแก่ประเทศชาติ การพยายามสร้างความยอมรับให้เกิดขึ้นในหมู่ประเทศทั้งหลาย ตลอดจนความเป็นประเทศที่เท่าเทียมกับอารยประเทศอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาประเทศและแนวทางการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาสู่ความเป็นนานาชาติในปัจจุบันด้วย ดังแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) ที่เกี่ยวข้องกับการประดิษฐานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ความตอนหนึ่งว่า

“ประเทศจัดก่อนเขาจำเป็นอยู่เองจะต้องเดินตามหนทางซึ่งต้องอ้อมวกเวียน เพราะต้องคิดเอาเอง ไม่มีแบบอย่างต้องตรัสรู้ต่อยอดจากที่รู้กันแล้ว ก่อนตรัสรู้ต้องทมิฬมืดทมิฬถูกไปตามเพลงของการค้นคว้า ฉะนั้น นิติธรรมของเขาก็ต้องคอยดูนิมิตร์ คือ ดีมานด์ว่ามีอะไรเกิดขึ้นจะได้ไหวตัวตามโดยจัดตั้งขับพลายรับให้พอเหมาะ เดินเถิดอย่าคอยเวลาเลย อย่างไรเสียเราก็ต้องการมหาวิทยาลัย ตั้งเสียเดี๋ยวนี้ทีเดียวนะ จะได้เป็นตลาดวิชาของเมืองไทย ไม่เป็นแต่เพียงที่เพาะข้าราชการไว้ใช้” (70 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2530:14)

แนวพระราชดำริดังกล่าวสอดคล้องกับแนวความคิดของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา) ให้เรื่องของการเห็นความสำคัญของการมีมหาวิทยาลัย และการให้มหาวิทยาลัยเป็นแกนหลักในการสร้างความยอมรับให้เกิดขึ้นในระดับนานาชาติได้เป็นอย่างดี ดังความตอนหนึ่งว่า

“....มหาวิทยาลัยเป็นอาภรณ์สำหรับมหานครที่รุ่งเรืองแล้ว มหานครใดมีมหาวิทยาลัยที่ขึ้นชื่อเสียงสมจะอวดได้ ก็ย่อมเป็นเครื่องเชิดชูเกียรติคุณของมหานครนั้น แม้ประเทศซึ่งเป็นที่ตั้งของมหานครอันมีเกียรติคุณเช่นนั้น ก็ย่อมได้ชื่อเสียงปรากฏความรุ่งเรืองแม้ไพศาลไปในทิศทางทั้งปวงด้วย กรุงเทพมหานครของเรานี้ได้ก้าวขึ้นสู่ความรุ่งเรืองแล้ว จึงได้เริ่มมีมหาวิทยาลัยสำหรับจะเป็นอาภรณ์อย่างมหานครอื่น ๆ แต่การเพิ่งได้เริ่มเมื่อวันที่ 1 มกราคม พุทธศักราช 2453 เมื่อประกาศตั้งโรงเรียนข้าราชการพลเรือนในต้นรัชกาลนี้เป็นเวลาเพียง 4 ปี เท่านั้น ความเป็นไปของโรงเรียนซึ่งเป็นรากเหง้าเค้าเงื่อนของมหาวิทยาลัยในข้างหน้ายังไม่ทันปรากฏแก่ตามหาชน ข้าพเจ้าผู้ได้ทราบการงานของโรงเรียนข้าราชการพลเรือน จึงขอแถลงการณ์ทั้งอดีต ปัจจุบันและอนาคตของมหาวิทยาลัยนี้ เพื่อให้มหาชนชาวเราทราบไว้พอเป็นเค้า จะได้เป็นเครื่องส่งเสริมความปิติยินดีว่า พระมหานครอันเป็นที่เชิดชูเกียรติคุณของประเทศที่รักแห่งเราก็จะได้มีมหาวิทยาลัย พอจะอวดเขาได้สักวันหนึ่ง เพราะในบัดนี้มีมหาวิทยาลัยนั้นได้สมภาพแล้ว แต่หากยังเยาว์อยู่เท่านั้น”

“....ถ้าจะให้ เป็นมหาวิทยาลัยชั้นสูงยังไม่ถึงเวลา เพราะนักเรียนชั้นสูงของเรายังมีไม่พอ เงินของเราก็มีไม่พอที่จะจ้างอาจารย์แพง ๆ แต่งานสำหรับให้ผู้เรียนสำเร็จแล้วได้ทำนั้น เราควรจะมีพอเป็นแน่...ใครมีวิชาชั้นสูงก็เรียนสำหรับให้ได้ดีกรีใครยังไม่ถึงขั้นนั้น ก็หมายเอาแต่ประกาศนียบัตรสำหรับประเภทวิชาที่เรียนถึงเวลาที่เดียวที่จะรับจัดการโรงเรียนข้าราชการพลเรือนอย่างจริงจัง จะให้เค้ามูลให้ได้เป็นมหาวิทยาลัยแห่งเมืองไทยเฉลิมเกียรติแห่งกรุงเทพพระมหานครในไม่ช้า.....” (70 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

ในความคิดดังกล่าวของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เกี่ยวกับแนวความคิดในการตั้งมหาวิทยาลัยนี้ แฝงสิ่งที่น่าสนใจไว้หลายประการ สามารถยืนยันได้ถึงความสำคัญของมหาวิทยาลัยในมิติต่าง ๆ ได้พอสมควร เช่น การมีมหาวิทยาลัยนั้นเป็นเครื่องแสดงความสมบูรณ์แล้ว พัฒนาแล้วของนครที่ตั้งมหาวิทยาลัย การมีมหาวิทยาลัยถือเป็นเกียรติยศเป็นเครื่องแสดงถึงเกียรติคุณของประเทศได้ สร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศได้ เป็นต้น สรุปได้ว่า การประดิษฐานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขึ้น นับเป็นสิ่งที่ประเสริฐ คือ นอกจากเพื่อให้มีสถาบันชั้นสูงเกิดขึ้น สำหรับเป็นที่ผลิตบุคลากรหรือข้าราชการระดับสูงของประเทศได้เอง ไว้ให้เป็นตลาดวิชาสำหรับประชาชนได้ศึกษาหาความรู้โดยลดการพึ่งพาต่างประเทศให้น้อยลง ฯลฯ การประดิษฐานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนี้น่าจะนำไปสู่การยอมรับจากสากลและนานาชาติอีกด้วย ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้ นับว่าเป็นเครื่องสะท้อนถึงวิสัยทัศน์และความตั้งใจของคณะบุคคลผู้ริเริ่มการประดิษฐานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในประเด็นของความเป็นสากลหรือความเป็นนานาชาติ

หลังการประดิษฐานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเสร็จลง และได้มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนมาเป็นลำดับแล้ว แนวคิดหรือแผนการดำเนินการเพื่อการพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้มีความเป็นนานาชาตินั้น ได้ถูกนำมาบรรจุไว้ด้วยตลอดมา ที่เห็นได้ชัดเจนก็คือ ในแผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฉบับที่ 6 จนกระทั่งถึงในแผนฯ ปัจจุบันคือแผนที่ 8 นี้ก็มีการระบุถึงเรื่องของความเป็นนานาชาตินี้ด้วยอย่างชัดเจน กล่าวคือ

ในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 3 (พ.ศ.2515-2519) ระบุว่า

.....จะปรับปรุงส่งเสริมการดำเนินงานภายในของมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดีขึ้นทั้งด้านการสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่ชุมชน และการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติโดยมุ่งยกฐานะคุณวุฒิของบุคลากร ส่งเสริมการวิจัยและการสร้างตำรา ปรับปรุงบริการ สนับสนุนการสอนใน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดและโสตทัศนูปกรณ์ รวมทั้งปรับปรุงระบบบริการเพื่อให้มีประสิทธิภาพการดำเนินงานสูงขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้มหาวิทยาลัยมีความดีเด่นทางวิชาการโดยมีมาตรฐานการศึกษาทัดเทียมมหาวิทยาลัยในนานาชาติอย่างแท้จริง..... (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526:15)

ในแผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยระยะที่ 6 (พ.ศ.2530 – 2534) นั้น ปรากฏว่าได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายในการพัฒนามหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความเป็นนานาชาติอยู่ด้วย กล่าวคือ

**วัตถุประสงค์และนโยบายของแผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ฉบับที่ 6**

.....จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมุ่งปรับโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้เกิดลักษณะผสมผสานระหว่างมหาวิทยาลัยกึ่งวิจัย มหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบมหาวิทยาลัยเพื่อชุมชนที่ตั้ง เพื่อทำหน้าที่การตอบสนองความต้องการของสังคม การชี้นำสังคมและการเตือนสติสังคมได้ โดยเฉพาะในส่วนที่มีความสัมพันธ์ต่อกรุงเทพมหานคร ชุมชน เมือง และกิจการ กรณีต่าง ๆ ในระดับประเทศและนานาชาติได้สมบูรณ์ภายในปีแห่งการครบรอบ 84 ปี ของการประดิษฐานสถาบัน..... (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2529:9)

เมื่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก้าวเข้าสู่ในระยะที่ 7 ของการพัฒนาตามแผนพัฒนามหาวิทยาลัย ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535 – 2539) แล้วนั้นสาระสำคัญของการพัฒนาก็ยิ่งมุ่งไปในเรื่องของการพัฒนามหาวิทยาลัยให้ก้าวสู่ระดับนานาชาติมากขึ้นอีก ดังปรากฏอยู่ในวัตถุประสงค์การพัฒนาด้วยหลัก 5 ประการ คือ

ประการแรก กำหนดให้มหาวิทยาลัยเป็นแกนนำในการบุกเบิกวิชาการชั้นสูงเน้นตามความจำเป็นของประเทศ ทั้งในส่วนปัจจุบันและเพื่อการเตรียมการสำหรับอนาคต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในฐานะมหาวิทยาลัยแรกของประเทศมีความพร้อมอยู่ตามสมควร จึงต้องกำหนดบทบาทของตนในระบบอุดมศึกษาที่ได้ขยายตัว และปรับเปลี่ยนภายใต้การเปลี่ยนแปลงของประเทศของภูมิภาคและของโลก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะต้องเป็นแหล่งวิชาการที่เป็นที่พึ่งได้ของประเทศทั้งในปัจจุบันและในการเตรียมสำหรับความจำเป็นในอนาคตตามที่จะสามารถคิดเห็นได้ ความเป็นเลิศทางวิชาการจะต้องรักษาไว้ให้ได้ ด้วยการบุกเบิก แสวงหา สร้างสมความรู้ ทั้งในรูปของอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิเชี่ยวชาญ และในรูปของข้อมูลห้องปฏิบัติการ ศักยภาพ และกิจกรรมต่าง ๆ

ประการที่ 2 คือ การผสมผสานระหว่างการศึกษา การวิจัย กิจการนิสิต และกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมให้เป็นกระบวนการเดียวกันของการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัย

ประการที่ 3 คุณภาพเป็นข้อกำหนดที่สำคัญสำหรับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในระยะต่อไปนี้ในเชิงปริมาณ ทั้งการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริหารวิชาการ และอื่น ๆ สถาบันอื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่มีความพร้อม และทรัพยากรน้อยกว่า อาจเน้นสนองความจำเป็นของประเทศด้วยผลผลิตที่มีคุณภาพดีพอใช้ได้ แต่การที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะเป็นแกนนำเชิงวิชาการของชาติจะต้องเน้นคุณภาพ ทั้งคุณภาพของผลงานวิจัย และคุณภาพของการให้บริการทางวิชาการและบริการสังคม โดยมีคุณธรรมเป็นส่วนสำคัญของคุณภาพ

ประการที่ 4 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาในประเทศแห่งเดียวที่มีสาขาวิชาการต่าง ๆ เกือบครบถ้วน ความหลากหลายนี้อาจเป็นจุดอ่อนที่ทำให้การบริหารลำบาก กฎเกณฑ์วิธีการและแนวคิดจำเป็นต้องไม่เหมือนกันทั้งมหาวิทยาลัย จึงจำเป็นต้องพลิกให้ความหลากหลายนี้กลายเป็นพลังของมหาวิทยาลัย โดยระดมให้มาทำงานด้วยกันในการช่วยแก้ปัญหาของส่วนรวม

ประการที่ 5 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยคงจะต้องถือว่าเป็นสถาบันของชาติที่มีหน้าที่สนองความจำเป็นของชาติ ทั้งในด้านข้อความรู้และทรัพยากรมนุษย์ปรับเปลี่ยนให้ตรงตามความต้องการ บทบาทหนึ่งที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ทำมาตลอดคือ สร้างนักวิชาการชั้นสูงระดับผู้นำให้แก่ประเทศ สร้างอาจารย์ในสาขาวิชาการต่าง ๆ ให้แก่สถาบันอื่น ๆ รวมไปถึงการทำหน้าที่ที่ชี้นำสังคมในเรื่องที่เกี่ยวกับวิชาการในแต่ละสาขา ในขณะที่ประเทศไทยกำลังรับบทบาทเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ โดยรอบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยควรสนองรับบทบาทผู้นำในภูมิภาคด้วย (จรัส สุวรรณเวลา, 2538:164)

สำหรับในสังคมโลก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยควรรักษาฐานะให้เป็นที่เชื่อถือยอมรับในวงสถาบันการศึกษาชั้นสูงของโลก ทั้งนี้ด้วยการสร้างสมความรู้ความสามารถเพื่อให้แก่ผู้ต้องการจากส่วนต่าง ๆ ของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ความเข้าใจในวิชาการด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคนไทย ชาติไทย และความเป็นไทย และเกี่ยวกับภูมิภาคนี้ของโลก สามารถแลกเปลี่ยนกับเขาได้

ในประเด็นความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีการกล่าวไว้ในสาระของแผนประกาที่ 5 ข้างต้นนี้ ได้มีการตีความเพื่อสร้างความเข้าใจให้มากขึ้นด้วย กล่าวคือ

.....เป้าหมายในแผนประกาที่ 5 เป็นมหาวิทยาลัยที่มีผลงานทางวิชาการได้มาตรฐานสากล เป็นที่ยอมรับและรู้จักกันแพร่หลายในชุมชนทางวิชาการของโลก เน้นการดำเนินงานที่มุ่งสร้างแกนนำทางวิชาการระดับนานาชาติ.....

.....จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้นไม่ใช่มหาวิทยาลัยเดี่ยว ๆ อยู่ในประเทศไทย แต่เราอยู่ในสังคมมหาวิทยาลัยไทย เมื่อมาพิจารณาสภาพต่าง ๆ โดยเฉพาะภาควิชาทั้งหลายนั้น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยน่าจะแข็งแกร่งกว่ามหาวิทยาลัยอื่น ๆ ได้หลายอย่าง เพราะฉะนั้นภาควิชาเหล่านี้ น่าจะเป็นจุดผลักดันและมีกลไกต่าง ๆ ให้ภาควิชา คณะและมหาวิทยาลัยของเราเข้าสู่ระดับนานาชาติให้ได้.....

(จรัส สุวรรณเวลา, 2538:174)

แสดงให้เห็นว่าแนวคิดของการพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้ก้าวสู่ความเป็นนานาชาติ ดังกล่าวนี้นั้นมีความต่อเนื่องกันพอสมควร โดยเฉพาะตั้งแต่แผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยระยะที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

ตลอดจนมาถึงในแผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฉบับที่ 8 อันเป็นฉบับปัจจุบันนี้นั้น (2540 – 2544) มหาวิทยาลัยได้กำหนดนโยบายด้านความเป็นนานาชาติไว้เช่นกัน (สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ, 2542) กล่าวคือ

.....ให้มีการส่งเสริมงานด้านวิชาการและวิจัยในกิจกรรมหลาย ๆ ด้าน เพื่อนำไปสู่ความ่องแท้ในความรู้ และถ่ายทอดแก่นิสิตระดับต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเพื่อสร้างความยอมรับในการเป็นศูนย์อ้างอิงทางวิชาการ.....

.....พัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาและการใช้เครือข่ายการสื่อสารระบบสากลของบุคลากรและนิสิตทุกระดับ.....

ในการนี้การกำหนดแผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมุ่งเน้นไปที่การทำให้มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยที่ได้รับการยอมรับมากขึ้นนั้น จะมีความครอบคลุมในเรื่องดังต่อไปนี้ คือ

- การสร้างงานวิชาการให้เป็นนานาชาติ (Internationalization of the Academic Work) ได้แก่ การจัดการหลักสูตรนานาชาติ การรักษามาตรฐานของหลักสูตรทั่วไปและการสร้างงานวิจัย

- การสร้างงานวิชาการให้เป็นนานาชาติ คือการเสริมสร้างงานวิจัยให้เป็นเครื่องมือในการก้าวสู่ความเป็นนานาชาติ ซึ่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีเป้าหมายและแนวคิดในการพัฒนาสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย ทั้งในด้านการสนับสนุนงานวิจัยในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาโทและเอก และในด้านการเสริมศักยภาพของอาจารย์และองค์กรในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง

จากที่ได้กล่าวถึงแผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฉบับต่าง ๆ นั้น เพื่อแสดงให้เห็นว่าแนวคิดเรื่องความเป็นนานาชาติ หรือการพัฒนามหาวิทยาลัยให้ก้าวไปสู่ระดับนานาชาติเป็นแนวคิดที่อยู่ในความสนใจของผู้กำหนดแผนมาเป็นเวลานานแล้ว ซึ่งนับตั้งแต่มีการประดิษฐ์ฐานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขึ้นจนถึงในปัจจุบัน แนวคิดเรื่องความเป็นนานาชาติได้ถูกนำเสนอเป็นแนวทางในการพัฒนามหาวิทยาลัยมาเกือบตลอดเวลา โดยเฉพาะในแผนพัฒนาระยะที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) นี้แล้ว

ในกรณีนี้จากแผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฉบับต่าง ๆ ดังที่ยกมากล่าวไว้นี้ สามารถชี้ชัดได้ว่า มหาวิทยาลัยมีนโยบายเกี่ยวกับความเป็นนานาชาติและการพัฒนามหาวิทยาลัยให้ก้าวสู่ความเป็นนานาชาติเป็นหลักใหญ่ ซึ่งแน่นอนที่สุดที่ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยจะต้องไปมีส่วนเกี่ยวข้องด้วยอย่างมาก เพราะโดยทั่วไปแล้วสถาบันอุดมศึกษาต่างต้องมีความเกี่ยวข้องกับสภาพการณ์ของประเทศซึ่งเป็นตัวกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ สถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยจึงจำเป็นต้องสามารถปรับกลไกในการบริหารของตนเองให้เหมาะสมด้วย ซึ่งกลไกการบริหารที่สำคัญที่สุดก็คือ ตัวผู้บริหารมหาวิทยาลัยนั่นเอง ดังที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา ค้นคว้า ถึงแนวคิดในเรื่องความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยของผู้บริหารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมกับการมีแนวทางในการพัฒนามหาวิทยาลัยให้ก้าวไปสู่ความเป็นนานาชาติ ความเป็นสากล หรือเท่าเทียมกับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงอื่นๆ ในโลกมาเกือบตลอดเวลานั้น ผู้บริหารของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแต่ละยุคแต่ละสมัยนั้น ต่างมีแนวคิดในเรื่องความเป็นนานาชาตินี้อย่างไรบ้าง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารของมหาวิทยาลัยใหม่ในแต่ละช่วงนั้น การส่งผ่านความคิดเรื่องความเป็นนานาชาตินี้เป็นอย่างไร มีตัวแปรมีอิทธิพล และมีบทบาทใด ทั้งที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับแนวคิดของผู้บริหารของมหาวิทยาลัยในแต่ละยุคแต่ละสมัย อันส่งผลให้มีการกำหนดนโยบาย

หรือแนวทางในการพัฒนามหาวิทยาลัยต่อๆ มา ทั้งนี้การศึกษาในครั้งนี้จะเป็นการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดดังกล่าวอย่างเป็นระบบด้วยวิธีวิจัยเอกสารเป็นหลัก (Documentary Approach)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปรากฏว่าที่ชัดเจนที่สุดคือ สุชาติดา กรเพชรปภาณี (1999) ได้วิจัยเรื่อง "Internationalization of Universities" โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นนานาชาติ รวมทั้งเพื่อศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความคิดของบุคลากร และนักศึกษาของมหาวิทยาลัย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างมาจากกลุ่มบุคลากรและนักศึกษาที่สังกัดอยู่ในมหาวิทยาลัย 5 แห่ง คือ Universities of Amsterdam, Katholieke University of Leuven, Chulalongkorn University, University of Malaya and National University of Singapore รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 2,133 คน แบ่งเป็นบุคลากรทางวิชาการ 867 คน และนักศึกษา 1,266 คน ผลการวิจัยพบว่า ในกลุ่มบุคลากรและกลุ่มนักศึกษามีความเห็นว่าการเป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นนานาชาติต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลัก 2 ประการ คือ 1) ความเป็นสากล 2) ความมีเอกลักษณ์ของตนเองพร้อมทั้งต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันทางสังคม ลักษณะเฉพาะของแต่ละชาติ รวมถึงการใช้ภาษาอังกฤษเป็นพื้นฐานด้วย จากผลการวิจัยยังชี้ว่าการใช้ภาษาอังกฤษถือเป็นองค์ประกอบรองจากความเป็นสากลและความมีเอกลักษณ์ของตนเอง ด้วยเช่นเดียวกับผลการวิจัยที่ระบุไว้ในส่วนของความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่องนี้ด้วย

งานวิจัยดังกล่าวข้างต้น เป็นการเน้นการนำเสนอถึงองค์ประกอบร่วมกันของความเป็นนานาชาติในทัศนะของบุคคลหลายๆ กลุ่มในมหาวิทยาลัย โดยไม่ได้เจาะจงไปถึงกลุ่มผู้บริหารของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีส่วนมากในการกำหนดนโยบายแนวทางในการสร้างและพัฒนาความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัย รวมทั้งไม่ได้เน้นไปในการศึกษาบริบทต่างๆ ที่มีส่วนผลักดันความเป็นนานาชาติ เช่น บริบทด้านสังคม วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง ประวัติศาสตร์ ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงของความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในยุคสมัยต่างๆ แต่ถือได้ว่างานวิจัยชิ้นนี้ก็เป็นงานวิจัยที่เป็นข้อมูลพื้นฐานซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่จะวิจัยศึกษาให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้นต่อไปได้

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าแนวคิดเรื่องความเป็นนานาชาติในสถาบันอุดมศึกษานั้นถือเป็นแนวคิดที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์อย่างมหาศาล มีความสอดคล้องอย่างยิ่งกับสถานการณ์ของโลกในปัจจุบัน ซึ่งแนวคิดดังกล่าวก็นับได้ว่าเกิดขึ้นในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาเป็นเวลา

นานแล้ว และได้มีการส่งเสริมผลักดันแนวคิดนี้แตกต่างกันไปตามแต่ละยุคแต่ละสมัย ตามสถานการณ์และบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยของผู้บริหารของมหาวิทยาลัยในแต่ละช่วงสมัยว่าเป็นอย่างไร มีบริบททางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม เข้ามาส่งผลกระทบต่อแนวคิดเรื่องความเป็นนานาชาติอย่างไร ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายอย่างไรและกระแสของสังคมโลกต่าง ๆ นั้น มีอิทธิพลต่อแนวคิดของผู้บริหารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอย่างไรในแต่ละยุค โดยอาศัยความรู้ทางด้านพื้นฐานการศึกษามาใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นหลัก ซึ่งจะสามารถแสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการของความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและนำไปสู่การนำเสนอแนวทางในการก้าวสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยระดับนานาชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาวิวัฒนาการของความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2) เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อการก้าวสู่

ความเป็นมหาวิทยาลัยระดับนานาชาติ

ขอบเขตของการวิจัย

1) การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามการรับรู้ของผู้บริหารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากประวัติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บทบาท ผลงานของผู้บริหารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในอดีต และจากทัศนคติของผู้บริหารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ยังมีชีวิตอยู่และสามารถติดตามได้

2) การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะประเด็นแนวคิดของความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตั้งแต่ระหว่างปี พ.ศ. 2459-2543

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. **ความเป็นนานาชาติ** หมายถึง กระบวนการปรับตัว หรือสนองตอบต่ออิทธิพลของนานาชาติในทางวิชาการในรูปแบบต่างๆ หรือการมีกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการในลักษณะหนึ่งลักษณะใดหรือหลายลักษณะระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับนานาชาติ ดังต่อไปนี้ 1) การมีกิจกรรมการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนานาชาติ 2) การรับและการแลกเปลี่ยน คณาจารย์ นิสิต บุคลากร ของมหาวิทยาลัยระหว่างกัน 3) การรับและการแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือสนับสนุนทางการวิจัย วิชาการ หรือทางเทคนิคระหว่างกัน 4) การรับและการแลกเปลี่ยนหลักสูตรการเรียนการสอนระหว่างกัน และ 5) การวางนโยบายหรือมาตรการต่างๆ ร่วมกัน เพื่อให้เกิดผลของการพัฒนาขึ้น

2. **ผู้บริหาร** หมายถึง คณาจารย์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ดำรงตำแหน่ง หรือเคยดำรงตำแหน่ง นายกสภามหาวิทยาลัย อธิการบดี รองอธิการบดี หรือตำแหน่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการกำหนดนโยบาย การวางแผนนโยบายในระดับมหาวิทยาลัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. **แนวคิด** หมายถึง ความคิด ความเชื่อ หรือความสนใจที่นำไปสู่การปฏิบัติของผู้บริหารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. **ตามการรับรู้** หมายถึง ความเชื่อ ความรู้สึก ความเข้าใจ การรับทราบ การยอมรับ และการสังเกตเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด บริบท (Context) ต่าง ๆ ที่มีส่วนในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเฉพาะในประเด็นของความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในแต่ละช่วงสมัยได้

2. ผลการศึกษามีส่วนในการอธิบายถึง "วิวัฒนาการของการพัฒนา" ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่เริ่มประดิษฐานฯจนถึงปัจจุบัน

3. ผลการวิจัยครั้งนี้อาจมีส่วนช่วยกระตุ้นเรื่องการวางนโยบายการพัฒนามหาวิทยาลัยให้ก้าวสู่ความเป็นนานาชาติ ของผู้บริหารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้

4. นำไปสู่การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในขั้นต่อไป